

ІНТЕГРАЦІЯ ТРАВМА-ІНФОРМОВАНОГО ПІДХОДУ В МЕДСЕСТРИНСЬКУ ОСВІТУ: ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ДО ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПАЦІЄНТІВ

В. А. Славопас

*Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України*

Вступ. Зростання кількості пацієнтів, які пережили травматичний досвід, є серйозним викликом для системи охорони здоров'я. Медичні сестри, які часто виступають первинною ланкою підтримки пацієнтів, стикаються з підвищеними вимогами до професійної підготовки та емоційної стійкості. За таких умов травма-інформований підхід набуває особливого значення. Він спрямований на створення безпечного середовища для пацієнтів, які пережили травму, а також на зниження ризику емоційного вигорання серед медичних працівників. Актуальність упровадження цього підходу в практику та освітній процес підготовки медичних сестер обумовлена необхідністю покращення якості медичної допомоги і психосоціальної підтримки.

Мета роботи – дослідити значення та доцільність інтеграції травма-інформованого підходу в освітній процес підготовки майбутніх медичних сестер, оцінити його вплив на ефективність психосоціальної підтримки пацієнтів, зниження рівня емоційного вигорання та підвищення професійної стійкості медичних працівників.

Основна частина. У статті проаналізовано основні труднощі, з якими стикаються медичні сестри під час роботи з травмованими пацієнтами. Зокрема, розглянуто феномен вторинної травматизації, який може виникати внаслідок тривалого контакту з пацієнтами, що мають травматичний досвід. Особливу увагу приділено питанням емоційного вигорання, яке значно знижує якість надання медичної допомоги та негативно впливає на професійний розвиток медичних сестер. Представлено результати опитування студентів медичних навчальних закладів, які засвідчили недостатній рівень знань щодо роботи з травмованими пацієнтами. Наголошено на важливості введення до навчальних програм спеціалізованих курсів із травма-інформованого підходу, які включають знання про вплив травми на психіку, розвиток навичок емпатії, активного слухання та управління стресом.

Висновки. Упровадження травма-інформованого підходу в навчальний процес є стратегічно важливим кроком у підготовці медичних сестер до роботи з травмованими пацієнтами. Це сприятиме створенню умов для якісної психосоціальної підтримки, допоможе знизити рівень професійного вигорання та покращити результати лікування пацієнтів. Інтеграція цього підходу в освітній процес є запорукою підвищення якості медичної допомоги і професійного зростання медичних сестер.

Ключові слова: травма-інформований підхід; медсестринство; психосоціальна підтримка; емоційне вигорання; навчання медичних сестер.

INTEGRATION OF TRAUMA-INFORMED APPROACH INTO NURSING EDUCATION: PREPARING FUTURE NURSES FOR PSYCHOSOCIAL SUPPORT OF PATIENTS

V. A. Slavopas

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

Introduction. The increasing number of patients who have experienced traumatic events poses a significant challenge to the healthcare system. Nurses, often serving as the primary point of support for patients, face heightened demands for professional training and emotional resilience. In this context, a trauma-informed approach becomes particularly important. It aims to create a safe environment for trauma-affected patients while reducing the risk of emotional burnout among healthcare professionals. The relevance of implementing this approach in nursing practice and education is driven by the need to improve the quality of medical care and psychosocial support.

The aim of the study – to explore the significance and feasibility of integrating a trauma-informed approach into the educational process of preparing future nurses. To assess its impact on the effectiveness of psychosocial

support for patients, the reduction of emotional burnout, and the enhancement of professional resilience among healthcare workers.

The main part. The article analyzes the primary challenges nurses face when working with trauma-affected patients. In particular, it examines the phenomenon of secondary traumatization, which can arise from prolonged contact with patients who have experienced trauma. Special attention is given to the issue of emotional burnout, which significantly reduces the quality of medical care and negatively impacts the professional development of nurses. The study presents survey results from students of medical educational institutions, revealing insufficient knowledge regarding trauma-informed care. The article emphasizes the importance of incorporating specialized courses on trauma-informed approaches into nursing curricula, including topics such as the psychological impact of trauma, the development of empathy, active listening skills, and stress management.

Conclusions. Implementing a trauma-informed approach in the educational process is a strategically important step in preparing nurses to work with trauma-affected patients. This will help create conditions for quality psychosocial support, reduce the level of professional burnout, and improve patient outcomes. Integrating this approach into nursing education is a key to enhancing the quality of healthcare and the professional growth of nurses.

Key words: trauma-informed approach; nursing; psychosocial support; emotional burnout; nurse education.

Вступ. Перед сучасною сферою охорони здоров'я постають зростаючі виклики, серед яких підвищення кількості пацієнтів із психічними та фізичними травмами, збільшення навантаження на медичний персонал, а також психологічні наслідки воєнних і кризових ситуацій. Медичні сестри як первинна ланка взаємодії з пацієнтами часто першими стикаються з наслідками психологічних травм і повинні забезпечувати не лише фізичну допомогу, але й емоційну підтримку.

Однак робота за умов постійного контакту з травмованими пацієнтами може призводити до вторинної травматизації та емоційного вигорання самих медичних працівників. Це підкреслює важливість підготовки майбутніх медичних сестер до роботи з психологічно травмованими пацієнтами через упровадження травма-інформованого підходу.

Травма-інформований підхід – це сучасна модель роботи у сфері охорони здоров'я, яка враховує не лише фізичний, але й психологічний стан пацієнта. Вона спрямована на створення безпечного середовища для пацієнтів, виявлення ознак психологічних травм та забезпечення індивідуального підходу до їх лікування. Крім того, цей підхід сприяє емоційній стабільності пацієнтів та допомагає медичним сестрам уникати професійного вигорання, зберігаючи їх психологічне здоров'я [1].

Необхідність інтеграції травма-інформованого підходу в освітній процес підготовки медичних сестер зумовлена потребою у створенні умов, за яких майбутні фахівці зможуть надавати високоякісну медичну та психосоціальну підтримку пацієнтам. Це передбачає розвиток у студентів таких компетенцій,

як емпатія, активне слухання, стрес-менеджмент та розуміння наслідків травматичних подій [2–4].

Мета роботи – дослідити необхідність інтеграції травма-інформованого підходу в освітній процес підготовки медичних сестер та його вплив на якість психосоціальної підтримки пацієнтів.

Основна частина. Результати опитування, проведеного серед 42 студентів, показали, що більшість із них має базові знання про психологічну травму, однак вони не почуваються повністю впевненими у своїй готовності до роботи з травмованими пацієнтами.

На основі результатів опитування студентів-медичних сестер стосовно їх обізнаності та готовності застосовувати травма-інформований підхід було з'ясовано таке:

1. *Обізнаність щодо психологічної травми та її впливу на пацієнтів.* Більшість респондентів (85 %) усвідомлює, що таке психологічна травма, і розуміє її потенційний вплив на фізичне здоров'я пацієнтів. Однак 15 % студентів зазначили, що не впевнені у своєму розумінні цього поняття, що свідчить про потребу в додатковому навчанні.

2. *Знання принципів травма-інформованого підходу.* Лише 40 % опитаних добре ознайомлені з принципами травма-інформованого підходу в медсестринській практиці, тоді як 60 % респондентів мають тільки часткове уявлення про них або воно взагалі відсутнє. Це підкреслює необхідність інтеграції відповідних навчальних модулів у освітній процес.

3. *Готовність підтримувати пацієнтів із травматичним досвідом.* Половина респондентів (50 %) відчуває цілковиту готовність надавати підтримку

таким пацієнтам під час медичних маніпуляцій. Інша половина вважає, що потребує додаткового навчання для підвищення своєї компетентності в цьому напрямку.

4. *Необхідність включення навчальних курсів із травма-інформованого підходу.* Більшість студентів (90 %) вважає за доцільне включити такі курси до навчальної програми, що свідчить про їх зацікавленість підвищенням кваліфікації в цьому напрямку.

5. *Досвід взаємодії з пацієнтами, які зазнали психологічної травми.* Близько 60 % респондентів мали досвід роботи з такими пацієнтами, що підкреслює актуальність підготовки медичних сестер до надання відповідної підтримки.

6. *Ознаки, які свідчать про пережиту пацієнтом психологічну травму.* Студенти визначили такі основні ознаки, як: підвищена тривожність (70 %), замкненість або депресивність (65 %), відмова від процедур чи контактів (50 %), гострі фізичні реакції без видимої причини (45 %), непослідовність у відповідях або поведінці (30 %).

7. *Потреба у додатковому навчанні та підтримці.* Більшість респондентів (80 %) висловила бажання пройти додаткові тренінги або семінари з психологічної підтримки пацієнтів, що свідчить про їх мотивацію до професійного розвитку.

8. *Побоювання щодо роботи з травмованими пацієнтами.* Деякі студенти відчувають страх зробити помилку або погіршити стан пацієнта через недостатні знання, що підкреслює важливість належної підготовки.

9. *Вплив ігнорування психологічної травми на процес одужання пацієнта.* Більшість респондентів (85 %) вважає, що ігнорування психологічної травми може серйозно вплинути на результати лікування, що підкреслює важливість урахування цього аспекту в медичній практиці.

10. *Необхідність знання методів саморегуляції для уникнення професійного вигорання.* Більшість студентів (75 %) вважає критично важливим володіння такими методами, що свідчить про усвідомлення ризиків професійного вигорання.

11. *Рекомендації щодо покращення підготовки студентів-медичних сестер.* Респонденти пропонують

упровадити спеціалізовані курси, практичні заняття і тренінги з травма-інформованого підходу, а також забезпечити психологічну підтримку для самих медичних працівників.

Отримані результати свідчать про необхідність інтеграції травма-інформованого підходу в освітній процес підготовки медичних сестер для підвищення якості надання медичної допомоги та забезпечення психосоціальної підтримки пацієнтів.

Висновки. Упровадження травма-інформованого підходу в освітній процес підготовки медичних сестер є необхідним через збільшення кількості пацієнтів, які пережили травматичні події, і зростання психологічних та фізичних викликів у сфері охорони здоров'я. Результати опитування показали, що більшість студентів має базові знання про психологічну травму, однак вони не почуваються повністю впевненими у своїй готовності до роботи з травмованими пацієнтами. Це підкреслює потребу в створенні спеціалізованих курсів і тренінгів. Медичні сестри як первинна ланка контакту з пацієнтами мають критично важливе значення у створенні безпечного та підтримувального середовища для пацієнтів, допомагаючи їм долати наслідки травматичних подій. Урахування принципів травма-інформованого підходу сприяє не лише покращенню результатів лікування пацієнтів, але й профілактиці емоційного вигорання медичних сестер завдяки розвитку навичок саморегуляції та стрес-менеджменту. Отримані дані можуть стати основою для розробки ефективних освітніх модулів, що включатимуть теоретичну підготовку, практичні заняття та психологічну підтримку, спрямовану на підвищення професійної готовності майбутніх медичних сестер.

Важливо проводити додаткові дослідження серед практикуючих медичних сестер для виявлення їх потреб і бар'єрів у застосуванні травма-інформованого підходу, а також оцінювати ефективність запроваджених навчальних програм.

Таким чином, інтеграція травма-інформованого підходу в медсестринську освіту є ключовим фактором у забезпеченні якісної психосоціальної підтримки пацієнтів та професійного розвитку майбутніх фахівців.

REFERENCES

1. Substance Abuse and Mental Health Services Administration (2014). *SAMHSA's Concept of Trauma and Guidance for a Trauma-Informed Approach*. Rockville, MD.
2. Wilson, J.M., Fauci, J.E., & Goodman, L.A. (2015). Bringing trauma-informed practice to domestic violence programs: A qualitative analysis of current approaches. *American Journal of Orthopsychiatry*, 85(6), 586-599. DOI: 10.1037/ort0000098.
3. Briere, J.N., & Scott, C. (2014). *Principles of Trauma Therapy: A Guide to Symptoms, Evaluation, and Treatment (DSM-5 Update)*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
4. Rodger, S., Bird, R., Hibbert, K., Johnson, A.M., & Specht, J. (2020). Initial teacher education and trauma and violence informed care in the classroom: Preliminary results from an online teacher education course. *Psychology in the Schools*, 57(12), 1790-1805. DOI: 10.1002/pits.22442.

Отримано 26.09.2024